

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETO
GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS
STUDIJŲ PROGRAMOS *ISTORIJA IR PILIETINIS UGDYMAS*
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: doc. dr. Vygantas Vareikis

Grupės nariai: mokytojas ekspertas Saulius Jurkevičius

Išvados parengtos lietuvių kalba
Report language – Lithuanian

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Istorija ir pilietinis ugdymas
Studijų sritis	Socialiniai mokslai
Studijų kryptis	Pedagogika
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė, 4 metai
Studijų programos apimtis kreditais	240
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Dalyko pedagogikos, istorijos ir pilietinio ugdymo bakalauras, pedagogas
Studijų programos skiriamieji bruožai	Jungtinė studijų programa

TURINYS

TURINYS	3
I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai	4
2.2. Programos sandara.....	6
2.3. Personalas	8
2.4. Materialieji ištekliai	9
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	11
2.6. Programos vadyba	12
III. REKOMENDACIJOS	14
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	15

I. ĮŽANGA

Ketinamą vykdyti pirmosios pakopos jungtinę studijų programą *Istorija ir pilietinis ugdymas* (toliau – Programa), kurią numato įgyvendinti Lietuvos edukologijos universitetas (toliau – LEU) ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija (toliau – LKA), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė. Išorinio vertinimo tikslas – atlikti studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant Programą buvo remiamasi LEU ir LKA pateiktu ketinamos vykdyti studijų programos aprašu (toliau – Aprašas) ir 2015 m. birželio 12 d. vykusio ekspertų vizito į LEU rezultatais.

Programos aprašas su priedais ekspertų grupės nariams buvo pateiktas 2015 metų gegužės 25 dieną. Išorinį vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo ketinamos vykdyti studijų programos aprašo ir jos priedų nagrinėjimo. Programą vertinant vadovautasi universitetines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir normatyviniais teisės aktais, Pedagogų rengimo reglamentu, Mokytojų profesinės kompetencijos aprašu, SKVC direktoriaus 2013 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-23 patvirtinta *Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika* (toliau – Metodika) bei kitais išoriniam vertinimui reikalingais normatyviniais dokumentais.

2015 m. birželio 12 d. įvyko ekspertų grupės vizitas į LEU Istorijos fakultetą, kur ekspertai susitiko su dviejų aukštųjų mokyklų LEU ir LKA administracija, Programos aprašo grupės rengėjais, numatomais Programos dėstytojais, socialiniais partneriais, susipažino su LEU Istorijos fakulteto materialine baze (auditorijomis, biblioteka etc.) bei nuotoliniu būdu susipažino su LKA materialine baze ir numatomomis praktikos vietomis. Vizito pabaigoje LEU administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais ir apibendrinimais.

2015 m. birželio pabaigoje buvo parengtas Programos vertinimo išvadų projektas.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Pateiktos vertinti ketinamos vykdyti jungtinės studijų programos *Istorijos ir pilietinis ugdymas* tikslas – „*parengti kvalifikuotą istorijos ir pilietinio ugdymo pedagogą, gebantį dirbti pagal bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo programas*“ (Aprašas, p. 4) yra suformuotas logiškai bei akademiškai pagrįstas. Programos pavadinimas, išskeltas tikslas, numatomi studijų rezultatai, turinys ir suteikiam kvalifikacija koreliuoja tarpusavyje.

Teikiama vertinti studijų Programa integruoja tris dalykus – istoriją, pilietinį ugdymą ir pedagogiką. Galimybė įgyti dvigubą specialybę yra svarbi sparčiai besikeičiančioje demografinėje Lietuvos situacijoje.

Dviejų dalykų pedagogo rengimas yra numatytas Pedagogų rengimo reglamente (2012-12-12, Nr. V-1742), o istorija ir pilietinis ugdymas yra logiškai susiejamas integraliais struktūriniais / dalykiniais ryšiais (demokratija, Antikos tradicijos, politinės kultūros formavimasis, žmogaus teisės, patriotizmas, tautiniai sąjūdžiai, laisvės kovų pavyzdžiai etc.), tad hipotetiškai galima daryti prielaidą, kad Programa turi galimybes būti sėkmingai realizuota. Programos rengėjai taip pat akcentavo natūralią istorijos ir pilietinio ugdymo integraciją formalaus ugdymo kontekste.

Programos tikslas atitinka *Dublino aprašuose* numatytą lygmenį, pagal kurį pirmoji studijų pakopa grindžiama labiau bendruoju universitetiniu išsilavinimu. Numatyti dešimt Programos studijų rezultatų (Aprašas, p. 4), iš kurių keturi yra susieti su pagrindinės studijų krypties istorijos žinių suteikimu ir kompetencijų ugdymu, du – su pedagoginės kompetencijos ugdymu, dar du – su asmeninių ir socialinių gebėjimų ugdymu ir du („*žinos visuomenės raidos dėsningumas, visuomenės saugumo sampratą šiuolaikinių grėsmių kontekste, Lietuvos politinės sistemos ypatumus*“ ir „*išmanys pilietinės visuomenės pagrindus, pilietiškumo bruožus, pilietinio ugdymo proceso tikslus ir ypatumus*“) su gretutinės studijų krypties – pilietiniu ugdymu. Kadangi programa yra binarinė, logiška būti padidinti numatomų studijų rezultatų skirtų pilietiniam ugdymui kiekį. Iš esmės Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai koreliuoja tarpusavyje.

Programos poreikis yra pagrindžiamas net penkiuose puslapiuose (Aprašas, p. 8–12). Kaip matyti iš Aprašo ir po susitikimo LEU, su LEU ir LKA atstovais, Programos rengėjai yra ne tik gerai susipažinę reglamentuojančiais dokumentais ir jais vadovaujasi, bet ir sugeba išreikšti ir pagrįsti tokios programos reikalingumą tiek valstybiniu, tiek vertybiniu (patriotiniu) aspektas. Ilgą laiką Lietuvos mokyklose pilietinis ugdymas buvo paliktas savieigai ir priklausė nuo asmeninių mokytojo gebėjimų ir pilietinės pozicijos. Pagal ŠMM nustatytą *Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašą* (2014-08-29, Nr. V-774) pilietiškumo ugdymą gali mokyti baigę tokias studijų programas, kaip *Archeologija, Paveldo studijos, Socialinė politika, Antropologija* ir kt., t. y. nėra ruošiami specialistai išmanantys metodiką, kaip ugdyti pilietinę poziciją, vertybines / patriotines piliečių orientacijas ir turintys pakankamai dalykinių, šiuo atveju – istorinių ir politikos mokslų (konstitucinė sąranga, politinė sistema) žinių.

Rengiamos studijų programos *Istorija ir pilietinis ugdymas* poreikis yra grindžiamas ir naujai susiklosčiusiais geopolitiniais iššūkiais tarptautiniam ir Lietuvos nacionaliniam saugumui (Aprašas, p. 10). Tai pagrįstas argumentas susijęs su nuo 2014 metų pradžios pasikeitusia geopolitine padėtimi Rytų Europoje ir Baltijos šalyse bei informacinio pobūdžio grėsmėmis į kurias jau reaguojama nacionaliniu lygmeniu. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose egzistuoja pedagogų krūvio

problema, tad įgytas gretutinis išsilavinimas galėtų išplėsti galimybes ne tik suformuoti pilnavertį mokytojo pedagoginį krūvį, bet ir panaudoti įgytas žinias pilietinio ugdymo srityje neformaliame ugdyme – užklasinėje veikloje, įvairiuose būreliuose, vaikų ir jaunimo stovyklose, etc.

Programos, kurioje svarbų vaidmenį atliktų ne tik dalykinių sugebėjimų ugdymas, bet ir vertybinė (patriotinė) orientacija atsiradimas būtų logiškas tiek šiuolaikinės Europos švietimo kontekste, kai mokytojai neapsiriboja vienu dalyku ir kur integruotas mokymas vertinamas labai palankiai, tiek geopolitinių iššūkių Vidurio Rytų Europoje kontekste. Į tai susitikimo LEU metu atkreipė dėmesį ir socialiniai partneriai, kurie yra suinteresuoti tokio mokymo galimybėmis, būsimų studentų panaudojimu ir žino, kaip realizuoti praktines žinias (pvz., Lietuvos šaulių sąjungos jaunimo stovyklos).

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. Srities stiprybe laikytinas pagrįstas (nacionalinio saugumo politikos, dalykinių, vertybiniu požiūriu) ir aiškiai įvardintas Programos poreikis. *Istorijos ir pilietinio ugdymo* bakalauro studijų programos tikslas yra suformuotas logiškai ir aiškiai.
2. Pateiktos jungtinės LEU ir LKA *Istorijos ir pilietinio ugdymo* programos tikslo ir numatomų studijų rezultatų logika seka europinio švietimo sistemos ir Dublino aprašo metodikos pavyzdžiais.
3. Galimas Programos absolventų darbas tiek formalaus, tiek ir neformalaus ugdymo sritys yra šios programos stiprybė.
4. Programos tikslas ir numatomi dešimt studijų rezultatų iš esmės tinkamai koreliuoja tarpusavyje, tik reikėtų numatyti daugiau rezultatų skirtų pilietiniam ugdymui.

2.2. Programos sandara

Programos sandara grindžiama Pedagogų rengimo reglamentu (2012-12-12 Nr. V-1742), Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo (2010-04-09 Nr. V-501) reikalavimais bei Jungtinių studijų programų bendraisiais reikalavimais (2014-02-03 Nr. V-65).

Siekiant įgyvendinti Programą, kurioje yra istorijos ir pilietinio ugdymo dalykai ir suteikti pedagogo kvalifikaciją, visi ketinamos vykdyti programos dalykai yra privalomi, tad studentai neturi galimybės rinktis visame LEU siūlomus modulius. Tai nėra universitetinė tradicija, tačiau tokie yra formalūs reikalavimai dviejų mokomųjų dalykų pedagogus rengiančioms programoms.

Programą sudaro tokio pobūdžio programoms įprastas 240 kreditų skaičius. Iš jų teorinėms pedagoginėms studijoms skiriama 30 kreditų, pedagoginėms praktikoms – 30 kreditų, pagrindinei

studijų kryptiniai (istorijai) – 90 kreditų, gretutinei studijų kryptiniai (pilietiniam ugdymui) – 90 kreditų. Į studijų programą integruotos praktikos – Archeologinė praktika (3 kreditai), Pedagogo asistento praktika, Pedagoginė praktika globojant mentoriui, Savarankiška pedagoginė praktika (30 kreditų), du kursiniai darbai (istorija ir pilietinis ugdymas po 3 kreditus), integruotas bakalauro baigiamasis darbas (istorija ir pilietinis ugdymas, 12 kreditų) ir pedagoginių studijų baigiamasis darbas (3 kreditai).

Atskiro paminėjimo nusipelno dvi inovatyvios praktikos (Praktika I, Praktika II) susijusios su pilietiniu ugdymu (po 3 kreditus), kurios būtų realizuojamos LKA mokymo bazėje (susipažįstama su Krašto apsaugos sistema, statutais, ginkluote, pirmąją pagalbą, galimos pratybos poligone) ir kartu su socialiniu partneriu – Lietuvos šaulių sąjunga – organizuojamose jaunųjų šaulių stovyklose (Praktika II).

Programos apraše pateikiami gana išsamūs duomenys apie Programos apimtį kreditais ir valandomis, tenkančiomis kontaktiniam ir savarankiškam darbui. Didžioji dalis dalykų aprašų atitinka aukštųjų mokyklų standartus, juose numatyti tinkami metodai studijų rezultatams pasiekti, iš esmės yra aiški studijų rezultatų vertinimo sistema. Kai kuriuos aprašus, nepaisant jų formalaus atitikimo standartams, reiktų tobulinti.

Pastebimas netolygumas, kai Pedagoginėms praktikoms yra skiriami 30 kreditų, tuo tarpu dalykinėms (istorijos ir pilietinio ugdymo) lieka tik 9 kreditai, t. y. po 3 kiekvienai praktikai. Taip pat nelogiška, kuomet praktikoms, kurios ugdo svarbius specialius praktinius gebėjimus arba kursiniams darbams, kurie parodo studento akademinio raštingumo ir analitinių gebėjimų lygį yra skiriamas toks pat kreditų skaičius (3), kaip ir Lietuvos kultūros istorijai, Vadybos pagrindams ar Ekonomikos pagrindams. Kursinio darbo aprašas (Priedai, p. 155–157) yra labiau skirtas istorijos specializacijai, tuo tarpu veiklų apibūdinančių pilietinio ugdymo rezultatus pasigendama.

Konstatuotina, jog istorijos dalykų aprašai iš esmės yra pateikti pagal vieningą standartą, daugumoje jų yra pateikti naujausi literatūros sąrašai (turinio kokybe išsiskiria Graikų – romėnų pasaulio istorija, Vidurinių amžių istorija, Lietuvos istorija IX–XV a.).

Kai kurių dalykų aprašuose yra pateikiamos labai apibendrinančios temos (pvz. Bendravimo etika, Pilietis ir valstybės gynyba, Civilizacijų studijos, Lyderystės pagrindai). Lietuvos kariuomenės istorijos dalyko apraše nėra jokio temų detalizavimo (paminėtos vos trys temos), nelogiškai „iškrinta“ Lietuvos karyba XIX a. Ne visuose dalykų aprašuose yra pateikta naujausia literatūra ne tik užsienio, bet ir lietuvių kalba (pvz. Civilizacijų studijos, Lietuvos kariuomenės istorija).

Labai svarbus dalykas, leidžiantis pademonstruoti per visus studijų metus įgytus studentų gebėjimus yra bakalauro darbas, kurio aprašas turėtų atskleisti šios Programos specifiką. Šiai Programai yra pateiktas atskirai parengtas Integruoto bakalauro darbo ir jam keliamų reikalavimų priedas (Priedai, p. 193–194), kuriame apibrėžiamas integruoto baigiamojo darbo turinys, darbų

temų siūlymų procedūros, apimtis, darbo struktūra, reikalavimai, gynimo procedūrai. Programos sandara ir dalykų apimtis atitinka formaliuosius reikalavimus, o studijuojamų dalykų rezultatai susieti su studijų programos rezultatais.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. Jungtinės studijų programos apimtis bei turinys iš esmės yra pakankami studijų rezultatams pasiekti, atitinka naujausius pilietinio ugdymo, pedagogikos bei istorijos mokslų pasiekimus.
2. Jungtinės studijų programos sandara atitinka formaliuosius normatyvinius teisės aktų reikalavimus.
3. Srities silpnybe laikytinas tam tikras dalykų aprašų netolygumas, kad kai kurių pateiktų dalykų aprašuose pateikta literatūra yra negausi ir pasenusi, kai kuriuose kursuose yra suformuotos labai apibendrinančios ir plačios temos, pastebimas dalykinis temų parinkimo nelogiškumas.

2.3. Personalas

Programą ketina realizuoti LEU Istorijos fakulteto, Istorijos didaktikos centro, LKA Humanitarinių mokslų katedros, Vadybos ir Politikos mokslų katedrų dėstytojai. Numatoma, kad Istorijos ir pilietinio ugdymo studijų programoje dirbs 34 dėstytojai: 11 profesorių (32 %), 11 docentų (32 %), 7 lektoriai (21 %), 2 daktarai (6 %), 1 asistentas (3 %), 2 karininkai (6 %; 1 majoras, 1 pulkininkas leitenantas) (Aprašas, p. 17). Programoje ketinančių dėstyti dėstytojų kompetencija ir skaičius yra tinkami bakalauro studijoms realizuoti, personalas atitinka formalius teisės aktų reikalavimus.

Programos dėstytojų gyvenimo aprašymai yra parengti pagal vieningus standartus, pateiktos publikacijos per paskutinius septynerius metus. Dauguma Programos dėstytojų turi didelę dalykinio ir didaktinio darbo patirtį. Programą realizuojantys LEU istorikai yra parengę metodines priemones (B. Šetkus, D. Alekna ir kt.), yra aktyvūs mokslininkai, publikuojantys tekstus daugiausia lietuvių kalba. Nors įvairaus lygio konferencijose pranešimus skaitė S. Grigaravičiūtė, E. Jovaiša, M. Nefas, B. Šetkus, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose nėra gausus. Tarptautinio aktyvumo srityje publikuojant mokslinius straipsnius labiau galima išskirti T. Baranauską. Kita vertus, LEU esant nustatytam 700–800 val. per metus privalomam pedagoginio darbo krūviui, akademiniai dėstytojų pasiekimai yra pakankami ir atitinka kvalifikacinius reikalavimus.

Bendradarbiavimas su LKA dirbančiais Programos dėstytojais gali būti labai pozityvus tiek mokslinėje, tiek pedagoginėje sferoje. LKA išsiskiria aktyvūs ir produktyvūs dėstytojai – tyrėjai (J.

Novagrockienė, V. Pugačiauskas, M. Vitkūnas), patyrę mokslininkai (E. Meilus), kurie sudaro tinkamą akademinį sąryšį su LKA dėstytojais, turinčiais didelę praktinio darbo patirtį (V. Šerelis).

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. Programos personalo stiprybe laikytina tai, kad Programos vykdymui numatomas pasitelkti personalo skaičius ir sudėtis atitinka teisės aktų reikalavimus, o dėstytojų moksliniai tyrimai yra tiesiogiai susiję su dėstomu dalyku.
2. Programos personalo stiprybe laikytina galintis susiklostyti pozityvus akademinis / mokslinis bendradarbiavimas tarp LEU ir LKA dėstytojų, kuris užtikrins kokybišką programos įgyvenimą.
3. Srities silpnybe galima laikyti negausias dėstytojų publikacijas tarptautiniuose leidiniuose, menką kai kurių dėstytojų tarptautinį akademinį aktyvumą bei dalyvavimą nacionaliniuose mokslinių tyrimų projektuose.

2.4. Materialieji ištekliai

Kaip nurodyta Apraše ir kaip teko įsitikinti ekspertams vizito į LEU metu bei vizualiai stebint LKA resursų pateikimą, jungtinės Programos vykdytojai turi gerai įrengtas auditorijas, pritaikytas didesniems ir mažesniems studentų srautams bei tinkamas bibliotekas. Auditorijų ir vietų skaičius Programai realizuoti LEU patalpose yra tinkamas ir pakankamas (2 Istorijos fakulteto amfiteatrinės auditorijos (90 ir 120 vietų) ir 9 auditorijos (23–38 vietų) akademinė grupių darbu).

Visos LEU Istorijos fakulteto auditorijos yra aprūpintos multimedija, vienoje auditorijoje yra interaktyvi lenta, o dviejose sumontuota įranga, kuri leidžia demonstruoti vaizdo ir garso medžiagą. Istorijos didaktikos ir Lietuvos istorijos kabinetuose yra skeneriai, kompiuterinė įranga, multimedija ir pan.

Auditorijos atitinka šiuolaikinius reikalavimus. Jos aprūpintos studijų procesui reikalinga įranga: jose įrengta stacionari multimedijos įranga, vienoje yra interaktyvi lenta, veikia belaidžio ryšio sistema, įdiegta ir naudojama virtualaus mokymosi aplinka MOODLE ir t. t. *Istorijos ir pilietinio ugdymo* bakalauro studijų programos studentai galės naudotis kompiuteriais kompiuterių klasėje, studentų reikmėms skirtame kompiuterių kabinete, Humanitarų bibliotekoje, Lietuvos istorijos katedros kabinete, LEU bibliotekoje.

Vertinamai programai realizuoti pasitelkiami ir specializuotų kabinetų resursai. Lietuvos istorijos kabinete sukaupti istorijos dalyko studijoms reikalingi bendrieji Lietuvos istorijos šaltiniai bei mokslo darbai įvairiomis kalbomis, daugelio istorijos mokslo leidinių komplektai. Kabinete

saugomos daktaro disertacijos, studentų bakalauro ir magistro baigiamieji darbai. Istorijos didaktikos kabinetas yra vienintelis tokio pobūdžio kabinetas Lietuvoje, kuriame yra nuolat kaupiama ir sisteminama įvairi didaktinė medžiaga (Monografijų ištraukos, elektroninių straipsnių variantai (PDF) bei jų spausdintos kopijos ir kt.).

Lietuvos edukologijos universiteto biblioteka studentus ir dėstytojus aptarnauja centriniuose rūmuose ir II rūmuose (Humanitarų biblioteka). Apraše išsamiau atskleisti istorijos kryptiniai svarbūs resursai, kurių dauguma yra sukaupta Humanitarų bibliotekoje. Joje, kaip ir kituose LEU bibliotekos padaliniuose, yra patogi prieiga prie universiteto prenumeruojamų elektroninių knygų ir žurnalų duomenų bazių, pvz., *ebrary* ir *Academic Complete*. Humanitarų bibliotekoje įrengti patogūs naudoti atviri fondai, aprūpinti knygomis lietuvių ir užsienio kalbomis, vadovėliais, enciklopedijomis, periodiniais istoriniais ir kultūriniais leidiniais.

LKA turi 58 auditorijas, iš kurių 4 auditorijos yra kompiuterinės, kurios turi po 24–32 darbo vietas. Paskaitoms ir seminarams yra skirtos 38 auditorijos, kurios pilnai patenkintų potencialių Programos studentų poreikius. Taip pat LKA disponuoja bibliotekos, kurioje yra apie 153 tūkstančių leidinių, resursais. Bibliotekoje yra įdiegta ALEPH sistema, priėjimas prie EBSCO Publishing duomenų bazės etc.

Programoje vietos pedagoginei ir dalykinei praktikai atlikti parinktos racionaliai. Vietas pedagoginei praktikai mokyklose užsako studijų programos praktikos vadovas, atsižvelgdamas į Pedagogų reglamente nustatytus reikalavimus. Nustatyta aiški praktikų vykdymo, kontrolės ir grįžtamojo ryšio sistema *Archeologinės praktikos* metu, kuriai tradiciškai vietas parenka praktikos vadovai. Praktikos susietos su pilietiniu ugdymu bus realizuojamos LKA, pasitelkiant socialinius partnerius – Lietuvos šaulių sąjungą.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. LEU Istorijos ir LKA Universitetinių studijų centro turimi materialiniai ištekliai yra pakankami jungtinei studijų Programai įgyvendinti, tinkama ir jauki LEU Humanitarų biblioteka, gera literatūros (knygų ir periodikos) lietuvių kalba komplektacija, abiejose institucijose yra įrengtos modernios kompiuterizuotos auditorijos, Istorijos didaktikos kabinetai aprūpinti gausia metodine medžiaga.
2. Yra numatyta praktikų bazė tiek LEU, tiek LKA. Praktikų organizavimas ir administravimas Programai realizuoti yra tinkamas. Pozityvu tai, kad į Praktikos II organizavimą ketinama įtraukti socialinius partnerius (Lietuvos šaulių sąjungą), o tokia praktika ugdytų tiek dalykines, tiek pedagogines kompetencijas.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Studentų priėmimo į Programą reikalavimai atitinka 2010 m. gegužės 5 d. Švietimo ir mokslo ministro įsakyme Nr. V-649 ir LEU numatytus reikalavimus. Stojimo į LEU tvarką reglamentuoja šio universiteto Priėmimo taisyklės, tvirtinamos rektoriaus įsakymu. Priėmimo taisyklės skelbiamos LEU interneto svetainėje (www.leu.lt) bei LKA ir Lietuvos šaulių sąjungos svetainėse, įvairiuose leidiniuose. Stojantieji į *Istorijos ir pilietinio ugdymo* bakalauro studijų programą turi būti įgiję vidurinį išsilavinimą ir išlaikyti stojamąjį (motyvacinį) testą. Motyvacijos įvertinimą sudaro dvi dalys: struktūruota nestandartizuota apklausa raštu ir pusiau struktūruotas pokalbis. Papildomi balai teikiami pagal 2013 m. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymą Nr. V-68.

Kaip matyti iš Apraše pateikiamos 5 lentelės duomenų (p. 25), formuojant konkursinį balą, ypač atsižvelgiama į istorijos brandos egzamino rezultatus – šiam dalykui numatytas svertinis koeficientas yra 0,4.

Jungtinėje programoje numatyti studijų metodai, kaip nurodoma Apraše (p. 24), yra labai įvairūs. Akcentuojama populiarūs mokymosi visą gyvenimą tezę. Taikomi įvairūs studento saviugdą palaikantys metodai, kurie apima tokius įprastus humanitarinius metodus, kaip atvejų analizė, savirefleksija, šaltinių analizė, įvairaus pobūdžio rašto darbų rašymas, esė, projektiniai, problemų sprendimo, kūrybiniai darbai ir pan. Sudaromos sąlygos išbandyti įvairius savarankiško darbo metodus, užduotis, yra palankios sąlygos pasiekti dalyko bei studijų rezultatus ir gauti objektyvią grįžtamąją informaciją. Rengėjai pabrėžia į studentą orientuotų studijų informacinių komunikacinių technologijų (ITK) gebėjimų ugdymo svarbą, projekto metodą bei tyrėjo kompetencijos ugdymo svarbą etc.

Iš esmės studijų dalykai yra orientuoti į aktyvų studento mokymąsi bei į studento tiriamąją veiklą. Studentų pasiekimų vertinimo sistema yra gana aiški, daugeliu atvejų tamptariai susijusi su istorijos studijų metodais.

Programoje numatyti studentų pasiekimų vertinimo metodai yra skirtingi. Pilietinio ugdymo gebėjimams ugdyti būtų galima pasitelkti įvairesnius ir šiuolaikiškesnius metodus, kurie skirtųsi nuo tradicinių istorijos krypties metodų (pvz. projektinė veikla viešose erdvėse, debatų klubai ir kt.).

Studentams sudarytos sąlygos individualiai konsultuotis su Programos dėstytojais, katedrose yra pateiktas dėstytojų konsultavimo tvarkaraštis. Studentams yra sudaryta galimybė studijuoti pagal individualų grafiką, tačiau niekur neužsimenama apie *Erasmus+* programos ir studijų užsienyje teikiamas galimybes.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. Pagrindine šios srities stiprybe laikytina studijų metodų ir studentų pasiekimų metodų įvairovė ir jų modernumas, nuosekli metodų eksplikacija dalykų aprašuose.
2. Studentų įtraukimas į įvairias praktines veiklas ir tamprus ryšis su mokykla sudaro galimybę užtikrinti efektyvų šios programos įgyvendinimą, o probleminio mokymo akcentavimas ir specializuotų kursinių darbų rašymas gali užtikrinti kokybišką pilietinio ugdymo mokytojo parengimą.
3. Srities silpnybe gali būti laikomas aiškesnis istorijos ir pilietinio ugdymo metodų neišskyrimas, o taip pat, kad Apraše nėra užsimenama apie kitas studijų arba stažuočių užsienio aukštojo mokslo institucijose galimybes.

2.6. Programos vadyba

Nors pateikta vertinimui studijų programa yra jungtinė, tačiau studijų programos kokybės vertinimą daugiausiai reglamentuoja LEU Statutas ir Studijų tvarkos aprašas. Studijų programos vykdymas ir organizavimas užtikrinamas lygmenimis, kurie yra būdingi visiems Lietuvos universitetams (Universiteto taryba – Senatas – Fakulteto taryba – dekanatas – katedros). Apraše ir ekspertų susitikimų LEU su įvairiomis suinteresuotų asmenų grupėmis metu buvo pabrėžtas Istorijos fakulteto vaidmuo realizuojant ketinamą vykdyti studijų programą.

Apraše, yra aiškiai išdėstyta LEU padalinių ir tarnybų atsakomybė už Programos įgyvendinimą, atitinkanti LEU akademinės kokybės strategiją. Apie LKA vaidmenį studijų programos vadyboje informacija yra pateikta minimaliai (Aprašas, p. 25–28). Kita vertus, kol Programa nėra vykdoma nėra galimybės nustatyti (apklausus studentus ir socialinius partnerius), kiek efektyviai ji yra realizuojama.

Už *Istorijos ir pilietinio ugdymo* studijų programos organizavimą ir koordinavimą atsakingas LEU Istorijos fakulteto dekanas, o dekanui šią Programą padėtų organizuoti ir koordinuoti prodekanai, katedrų vedėjai ir fakulteto studentų atstovybės atstovas.

LKA atstovų dalyvavimas atsispindi tik *Istorijos ir pilietinio ugdymo* studijų programos komiteto veikloje. Teigiama, kad studijų programos koregavimą, keitimą, atnaujinimą inicijuotų *Istorijos ir pilietinio ugdymo* studijų programos komitetas, į kurį įeina du LEU, du LKA atstovai ir du socialiniai partneriai (Aprašas, p. 27), teikdamas siūlymus Istorijos fakulteto Tarybos svarstymui. Fakulteto taryba tvirtins (arba atmes) studijų komiteto teikiamus siūlymus ir priims nutarimus dėl pokyčių Programoje.

Tiesiogiai *Istorijos ir pilietinio ugdymo* studijų programą administruotų LEU Istorijos fakulteto studijų prodekanas, katedrų vedėjai ir dekanas padėjėja nuolatinėms studijoms. Studijų prodekanas sudarytų nuolatinę studijų tvarkaraštį, jį keistų ir koreguotų.

LEU ir LKA katedros įgyvendintų *Studijų programos komiteto* rekomendacijas dėl studijų programos atnaujinimo bei tobulinimo, studijų dalykų programų (aprašų) atnaujinimo ir tobulinimo, studijų priemonių rengimo, naujovių į studijų procesą diegimo. Socialiniai partneriai (pvz. Lietuvos šaulių sąjunga, mokyklų atstovai) į programos realizavimą yra įtraukti efektyviai. Ekspertų grupė įsitikino tuo vizito metu susitikusi su socialiniais partneriais.

Nors patys Programos vadybos principai pateikti gana nuosekliai ir logiškai, tačiau lieka neaiškus kito programos partnerio – LKA vaidmuo. Numatyta, kad LKA atstovai dalyvaus *Studijų programos komiteto* veikloje, o du kartus per semestrą yra planuojami bendri LEU Istorijos fakulteto administracijos ir LKA prorektorius ir Humanitarinių mokslų katedros vedėjo posėdžiai, kuriuose būtų aptariamas programos vykdymas bei administravimo problemos.

Nenumatyti dėstytojų metodologiniai seminarai, kurių metu būtų galima aptarti Programos dalykų integraciją, pasidalinti naujausia mokslinė ir metodologine informacija, dalintis gerąja patirtimi, diskutuoti tų pačių „naujovių į studijų procesą diegimą“ (Aprašas, p. 25).

Numatytos absolventų įsidarbinimo galimybės (pvz., mokyklos, neformaliojo ugdymo įstaigos, Lietuvos šaulių sąjunga) ir galimybė, kad baigusieji šią Programą galės studijas tęsti antros pakopos istorijos ir edukologijos studijose tiek LEU, tiek LKA, ir kituose Lietuvos universitetuose.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

1. Programos vadybos srities stiprybe laikytina tai, kad LEU yra sukurta visus lygius apimanti Programos kokybės vertinimo sistema. Dauguma tos sistemos dalyvių turi aiškiai apibrėžtas funkcijas, kurios yra logiškai pateiktos.
2. Absolventų įsidarbinimo ar tolimesnių studijų galimybės pateiktos aiškiai ir be nepamatotų lūkesčių.
3. Esmine srities silpnybe galima laikyti tai, kad formaliuose dokumentuose bei Apraše nėra aiškiai apibrėžtas ir numatytas LKA atstovų dalyvavimas įgyvendinant ir administruojant jungtinę studijų Programą, nėra numatomi bendri metodologiniai LEU ir LKA dėstytojų seminarai tobulinant šią studijų programą.

III. REKOMENDACIJOS

1. Programos tikslas ir numatomi dešimt studijų rezultatų iš esmės tinkamai koreliuoja tarpusavyje, gal tik reikėtų daugiau numatyti rezultatų, kurie būtų skirti pilietiniam ugdymui.
2. Siūloma patobulinti kai kurių dalykų aprašus atsižvelgiant į Programos specifiką bei nurodant aiškius dėstomų dalykų tikslus, studentams prieinamą naujausią literatūrą, aiškiai struktūruojant temas. Pilietinio ugdymo dalykų dėstytojams iš LKA vertėtų kokybiškiau parengti dalykų aprašus, atsižvelgiant į LEU dėstytojų metodologinę patirtį.
3. Programos dėstytojai turėtų daugiau publikuoti užsienio leidiniuose, dalyvauti tarptautinėse konferencijose bei nacionaliniuose mokslo tyrimų projektuose.
4. Aiškiau atskirti istorijos ir pilietinio ugdymo studijų metodus, pateikti nuolatinę informaciją studentams apie kitas studijų arba stažuočių užsienio aukštojo mokslo institucijose galimybes.
5. Aiškiai apibrėžti aktyvesnę LKA atstovų vaidmenį programos vadyboje realizuojant jungtinę studijų programą.
6. Numatyti bendrus metodologinius LEU ir LKA dėstytojų seminarus susijusius su Programos įgyvendinimu ir tobulinimu.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Lietuvos edukologijos universiteto ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos ketinama vykdyti studijų programa *Istorija ir pilietinis ugdymas* vertinama **teigiamai**.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2	Programos sandara	3
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	4
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6	Programos vadyba	2
	Iš viso:	18

- 1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)
- 2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)
- 3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)
- 4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: doc. dr. Vygantas Vareikis

Grupės nariai: mokytojas ekspertas Saulius Jurkevičius